KUMMISSJONI TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ

Brussel 30.7.2004
KUMM(2004) 532 finali

2004/0183 (COD)

Proposta għal

DIRETTIVA TAL-PARLAMENT EWROPEW U TAL-KUNSILL

li tintroduċi standards għal metodi ta' insib mhux krudili għal ċertu speċi ta' annimali

(preżentata mill-Kummissjoni)

MEMORANDUM TA' SPJEGAZZJONI

L-IMPLIMENTAZZJONI TA' L-IMPENJI U L-OBBLIGAZZJONIJIET ĠEJJIN MILL-FTEHIM

1. INTRODUZZJONI

Fl-1998, il-Komunità ddeċidiet li tikkonkludi żewġ ftehimiet internazzjonali bl-għan li tistabbilixxi metodi ta' insib mhux krudili fuq livell internazzjonali.

L-ewwel ftehim kien konkluż mal-Kanada u mal-Federazzjoni Russa u kien approvat mid-Deċiżjoni tal-Kunsill 98/142/KE tas-26 ta' Jannar 1998[1] (minn hawn 'il quddiem: il-Ftehim).

It-tieni wieħed kien konkluż ma' l-Istati Uniti ta' l-Amerika taħt l-forma ta' minuta miftehma u ġie approvat mid-Deċiżjoni tal-Kunsill 98/487/KE tat-13 ta' Lulju 1998[2].

Fil-preżent, l-impenji u l-obbligazzjonijiet ġejjin minn dawn l-appuntamenti jridu jiġu implimentati mill-Komunità.

Minn hawn 'il quddiem, għal raġunijiet ta' ċarezza, se jsiru referenzi biss għall-Ftehim, minħabba li dan huwa l-iktar att ddettaljat. Madankollu, il-ftehim ma' l-Istati Uniti ta' l-Amerika huwa sostanzjalment simili għal dak li kien konkluż mal-Federazzjoni Russa u l-Kanada.

Il-Ftehim ġie ispirat mix-xewqa li jsir ftehim dwar l-istandards internazzjonali ta' metodi ta' insib li mhumiex krudili kif ukoll biex jiġu evitati kwistjonijiet tal-kummerċ ma' l-esportaturi internazzjonali ewlenin tal-fer.

Il-Ftehim ġie applikat proviżorjament bejn il-Komunità u l-Kanada minn Ġunju ta' l-1990, sad-dħul fis-seħħ tiegħu li jeħtieġ ratifikazzjoni mill-Federazzjoni Russa.

2. IL-FTEHIM

Il-Ftehim dwar l-istandards internazzjonali tal-metodi ta' l-insib li mhumiex krudili huwa magħmul minn 17-il Artikolu u 4 Annessi. L-għanijiet tal-Ftehim huma li jistabbilixxu l-istandards għall-metodi ta' insib li mhumiex krudili, li jtejbu l-komunikazzjoni u l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet għall-implementazzjoni u l-iżvilupp ta' dawn l-istandards u biex jaġevola l-kummerċ tal-ferijiet u n-nases bejn il-Partijiet. L-għan ta' l-istandards għall-metodi ta' l-insib li mhumiex krudili huwa li jiżguraw livell ta' benesseri tajjeb għall-annimali maqbuda, u biex itejbu aktar dan il-benesseri.

---

1 Deċiżjoni tal-Kunsill 98/142/KE tas-26 ta' Jannar 1998 li tikkonċerna il-konklużjoni ta' Ftehim dwar l-istandards internazzjonali tal-Metodi ta' l-insib mhux krudili bejn il-Komunità Ewropea, il-Kanada u l-Federazzjoni Russa u ta' Verbal ta' Ftehim bejn il-Kanada u l-Komunità Ewropea li tikkonċerna l-iffirmar ta' l-imsemmi Ftehim (ĠU L 42, ta' l-14.2.1998, p. 40).

2 Id-Deċiżjoni tal-Kunsill 98/487/KE tat-13 ta' Lulju 1998 li tikkonċerna l-konklużjoni ta' Ftehim Internazzjonali fil-forma ta' Minuta Miftehma bejn l-il-Komunità Ewropea u l-Istati Uniti ta' l-Amerika dwar l-istandards ta' metodi ta' l-insib li mhumiex krudili (ĠU L 219, tas-7.8.1998, p. 24).

B'konsiderazzjoni għall-proposta preżenti, jistgħu jsiru l-osservazzjonijiet li ġejjin dwar il-Ftehim.

Skond il-Ftehim, il-Partijiet huma obbligati li ma jħallux, fiż-żmien stabbilit, l-użu tan-nases li jrażżnu jew joqtlu li ma jilħqux l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili għad-19[3]-l ispeċi ta'annimali[4] elenkati fl-Anness I tal-Ftehim.

Għalhekk, il-metodi ta' l-insib użati jridu jiġu eżaminati skond l-istandards speċifiċi biex jkun żgurat livell tajjeb biżżejjed ta' benesseri għall-annimali maqbuda. B'konsegwenza ta'dan, għandhom jiġu stabbiliti proċessi adegwati biex jiċċertifikaw in-nases iċċertifikati. Il-Ftehim japplika għat-tagħmir kollu ta' qbid mekkaniku ta' qtil u trażżin (nases) użati għall-insib tad-19-il mammal selvaġġ u terrestru jew semi-akwatiku elenkat għall-għan ta' ġestjoni ta' l-annimali selvaġġi li jinkludi l-kontroll ta' l-annimali u l-insetti li jagħmlu l-ħsara, li jinkiseb il-fer, il-pil jew il-laħam u għall-qbid tal-mammali għall-konservazzjoni.

L-obbligazzjonijiet ewlenin għall-Partijiet huma stabbiliti fl-Artikolu 7 ta' dan il-Ftehim. Dan l-Artikolu jeħtieġ li jkunu stabbiliti proċessi xierqa biex jiċċertifikaw in-nases skond l-istandards u li l-awtoritajiet kompetenti jiżguraw li l-metodi ta' l-insib użati fit-territorji tagħhom huma skond l-istandards. Il-kalendarju kif miftiehem fl-Anness I jindika id-data sa' meta dawn l-obbligazzjonijiet għandhom jintlaħqu. Għal dawk il-metodi mfassla biex joqtlu, id-data ta' skadenza hija ta' ħames snin wara id-dħul fis-seħħ tal-Ftehim. L-użu ta'nases mhux ċertifikati għandu jkun projbit sa' tlett snin wara t-tmiem tal-perjodi ta' hawn fuq.

Il-Partijiet għall-Ftehim jridu jħeġġu riċerka dwar l-iżvilupp kontinwu ta' l-istandards u jivvalutaw mill-ġdid u jaġġornaw l-Anness I għall-Ftehim. Il-Ftehim jobbliga lill-partijiet biex itejbu l-għarfien xjentifiku għall-evalwazzjoni tal-benesseri ta' l-annimali maqbuda (eż. il-miżuri partikolari li għandhom jiġu studjati) Skond dan, kull Parti għandha tħeġġeġ iktar riċerka għall-ispeċi li ġejjin: *Ondatra zibethicus* (*muskrat*)-Komunità Ewropea, *Procyon lotor*-Kanada, *Martes zibellina*-Federazzjoni Russa. Il-Kummissjoni qdiet dmira billi kkommissjonat studju dwar il-muskrats.

L-erba' Annessi għall-Ftehim fihom l-istandards tal-metodi ta' l-insib li mhumiex krudili, il-lista ta' l-ispeċi ta' l-annimali ikkonċernati, skeda ta' implementazzjoni, linji ta' gwida għall-valutazzjoni tan-nases u għar-riċerka dwar l-iżvilupp kontinwu tal-metodi ta' l-insib, programmi ta' riċerka biex jittejjeb l-iskop ta' l-istandards, d-dispożizzjonijiet għal entità ta' arbitraġġ u d-dikjarazzjonijiet tal-Partijiet.

Id-"Dikjarazzjoni mill-Komunità Ewropea" tistqarr li l-Komunità "mhux se tieħu l-ebda miżura biex timplimenta ir-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 3254/91 waqt il-ħin li hemm

---

[3] Waqt in negozjati, in-numru ta' annimali fl-Anness I parti 2, tal-Ftehim kien estiż minn 13 sa 19 l-ispeċi fuq talba tal-Partijiet l-oħra li xtaqu li numru ikbar ta' speċji. Ewropej ikunu inklużi.

[4]

Canis latrans, Coyote	*Martes Americana*, Martora
Felix rufus, Linċi ta' l-Amerika t'Isfel	
Martes pennant, Fischer	*Ondata zibethicus*, Muskrat
Procyon lotor, Rakkun	*Martes zibellina*, Żibellin
Mustela erminea, Ermellin	*Lynx lynx*, Linċi E
Lynx canadensis, Linċi NA	*Meles meles*, Baġer E
Taxidea taxus, Anki NA	*Canis lupus*, Lupu
Nyctereutes procyonoides, Kelb tar-Rakkun	*Castor fiber*, Kastur E
Castor canadensis, Kastur NA	*Lutra lutra*, Lontra E
Lutra canadensis, Lutra NA	*Martes martes*, *Pine marten*

bżonn għall-Partijiet l-oħra biex jirratifikaw il-Ftehim u, wara r-ratifikazzjoni, sakemm il-Ftehim jibqa' fis-seħħ u jiġi applikat skond id-dispożizzjonijiet tiegħu".

Sar studju[5] għall-Kummissjoni dwar kif l-obbligazzjonijiet tal-Ftehim huma diġa implementati minn leġislazzjoni eżistenti fl-Istati Membri. Skond l-informazzjoni li waslet, l-annimali huma normalment maqbuda fl-Istati Membri għal raġunijiet ta' kontroll ta' l-annimali u l-insetti li jagħmlu l-ħsara lill-pjanti jew inkella għax jeqirdu l-uċuh tar-raba', jagħmlu ħsara lill-propjetà, jġorru l-mard, jkunu ta' theddida għall-annimali tal-kaċċa, jew għax jikkawżaw għarar. Fl-4 Stati Membri ċertu speċi huma xi kultant maqbuda wkoll għall-fer tagħhom. B'mod ġenerali, l-Istati Membri għadhom ma aġġustawx il-leġislazzjoni tagħhom biex jimplimentaw il-Ftehim. Il-leġislazzjoni nazzjonali eżistenti tvarja minn Stat Membru għall-ieħor f'relazzjoni ma' l-insib fil-livelli nazzjonali u/jew reġjonali. Armonizzazzjoni tal-leġislazzjoni hija għalhekk meħtieġa sabiex il-Komunità tkun tista' tilħaq l-obbligazzjonijiet tagħha internazzjonali skond il-Ftehim.

Il-partijiet interessati, l-esperti u l-NGO's kienu ikkonsultati. L-opinjonijiet tagħhom li jikkonċernaw, fost oħrajn, l-ittestjar tal-metodi ta' l-insib u l-proċedura taċ-ċertifikazzjoni ġew meqjusa f'din il-proposta. Madankollu, ma kienx meqjus xieraq li jiġu aċċettati talbiet biex jiġu stabbiliti faċilitajiet ta' l-ittestjar tal-Komunità ċentralizzati jew għall-iffinanzjar ta' l-ittestjar ta' l-insib tal-Komunità.

3. IR-RELAZZJONI LI TEŻISTI BEJN IL-LEĠISLAZZJONI EŻISTENTI U L-ABBOZZ TAD-DIRETTIVA

Fil-Komunità, l-użu tan-nases kollha li jaqbdu is-saqajn huwa ipprojbit bir-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 3254/91 ta' l-4 ta' Novembru 1991 li jipprojbixxi l-użu ta' nases li jaqbdu s-saqajn fil-Komunità u l-introduzzjoni fil-Komunità tal-ġild ta' l-annimali u l-prodotti manifatturati ta' ċertu annimali selvaġġi li joriġinaw fil-pajjiżi li jaqbduhom permezz ta' nases li jaqbdu is-saqajn jew metodi ta' insib li ma jilħqux l-istandards internazzjonali tal-metodi ta' l-insib mhux krudili[6]. Din il-projbizzjoni għandha tinstab fl-Artikolu 2 tiegħu.

Barra minn hekk, l-Artikolu 3(1) tar-Regolament jżomm l-importazzjonijiet tal-ġild u l-prodotti manifatturati ġewwa l-Komunità ta' 13-il speċi msemmija speċifikament. Madanakollu, importazzjonijiet bħal dawn, huma permessi minn pajjiżi terzi li, fil-leġislazzjoni jew id-dispożizzjonijiet ammistrattivi tagħhom ma jħallux l-użu tan-nases li jaqbdu is-saqajn u mill-pajjiżi terzi li bir-rigward għal dawn it-13-il speċi ta' annimali, jimponu l-applikazzjoni ta' l-istandards internazzjonali miftehma tal-metodi ta' l-insib mhux krudili.

Il-Ftehim (partikolarment l-Artikolu 5) jippermetti l-Komunità biex żżomm il-projbizzjonijiet ġenerali. Għalhekk, anki wara l-adozzjoni tad-Direttiva l-ġdida, l-użu tan-nases kollha li jaqbdu is-saqajn, anki dawk li jimxu ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili, se jibqgħu pprojbijti ġewwa l-Komunità.

Fil-prattika, din id-Direttiva l-ġdida għalhekk se tapplika biss għan-nases kollha barra dawk li jaqbdu s-saqajn li l-produtturi jridu li jkunu kkunsidrati bħala "mhux krudili". Barra minn

---

[5] 'Evalwazzjoni tas-sitwazzjoni fl-Istati Membri' bħala appoġġ tekniku għall-preparazzjoni ta' l-implementazzjoni tal-Ftehim' magħmul minn FACE (Federazzjoni tal-Assoċjazzjonijiet għall-Kaċċa u Konservazzjoni ta' l-UE) fl-1999-2000.

[6] Ir-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 3254/91, ĠU L 308, tad-9.11.1991, p. 1.

hekk, fir-rigward ta' speċi ta' annimali oħra minbarra dawk id-19 imsemmija fl-Annessi għall-Ftehim, l-użu tan-nases, minbarra dawk li jaqbdu s-saqajn, li ma jikkonformawx ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib se jibqa' possibbli, jekk dawn jikkonformaw ma' leġislazzjoni oħra tal-Komunità.

Il-proposta timplementa l-parti ambjentali tal-Ftehim u hija llimitata fl-iskop u l-kontenut għal dak li huwa neċessarju biex jiġi żgurat li l-Komunità Ewropea tilħaq l-obbligi internazzjonali tagħha billi tiżgura li l-metodi ta' l-insib mhux krudili kif miftehma, jiġu rrispettati.

Din il-proposta m'għandhiex intenzjoni li tarmonizza il-ħtiġijiet kollha tekniċi b'relazzjoni għall-*marketing* u t-tqegħid tan-nases fis-suq. Din il-proposta għandha intenzjoni biss li tipprojbixxi l-użu tan-nases "krudili" li huma wżati biex jinqabdu annimali li jappartjenu għall-ispeċi elenkati.

Il-partijiet tal-Ftehim marbuta mal-kummerċ li jikkonċernaw il-promozzjoni tal-kummerċ internazzjonali tal-prodotti tal-fer magħmula minn ferijiet ġejjin minn annimali maqbuda li jappartjenu għall-ispeċi koperti bil-Ftehim se jiġu żgurati bl-emenda għall-Anness għar-Regolament (KEE) Nru3254/91 fejn in-numru ta' speċi ta' annimali selvaġġi koperti se jiġi estiż minn 13 għal 19.

4. L-ABBOZZ TAD-DIRETTIVA

<u>*Bażi Legali u Premessi*</u>

Huwa propost li l-Ftehim jiġi implementat permezz ta' direttiva. Dan l-approċċ jimxi mal-priniċipju tal-proporzjonalità. Dan jipprevedi l-flessibilità neċessarja biex jiġu milqugħa sitwazzjonijiet differenti u jiffaċilita l-aġġustament tad-dispożizzjonijiet nazzjonali u reġjonali eżistenti fl-Istati Membri. Barra minn hekk, isir abbozz ta' ħafna mill-obbligazzjonijiet fil-Ftehim b'mod flessibbli li jistgħu jiġu inklużi aħjar f'direttiva milli f'Regolament.

L-Artikolu 175 ġie magħżul bħala bażi legali għal din il-proposta fuq il-bażi li d-Direttiva għandha l-għan li tieħu rwol essenzjali fil-protezzjoni u l-konservazzjoni ta' l-ispeċi tal-fawna selvaġġa billi tipprovdi livell tajjeb ta' protezzjoni tal-benesseri ta' l-annimali maqbuda. L-għan ta' din il-proposta huwa li timplimenta, fi ħdan il-Komunità, l-istandards miftehma internazzjonalment tal-metodi ta' l-insib mhux krudili sabiex dan jikkontribwixxi, jinkoraġġixxi u jżid l-benesseri ta' l-annimali u l-protezzjoni ta' l-ispeċi billi jiġi evitat dwejjaq u uġigħ inutili lill-annimali maqbuda.

L-għan ta' din id-Direttiva huwa li l-Istati Membri ma jiċċaħdux mis-setgħa li fil-futur jżommu jew jadottaw miżuri iktar stretti marbuta mal-kaċċa u l-insib. Per eżempju, l-Istati Membri jistgħu jkunu lesti li jadottaw l-istandards ta' l-insib mhux krudili lil speċi oħra minbarra dawk id-19 msemmija.

Għalhekk, l-Artikolu 175 jikkonstitwixxi il-bażi legali xierqa, peress li jħalli l-Istati Membri jaddottaw regoli iktar stretti fuq l-bażi ta' l-Artikolu 176 fuq il-kondizzjoni li tali regoli huma kompatibbli mat-Trattat u, speċjalment, mar-regoli tiegħu marbuta mal-moviment ħieles tal-prodotti.

<u>*Parti Leġislattiva*</u>

L-Artikolu 1 tal-proposta jikkonċerna is-suġġett u l-għan. Skond dan, id-Direttiva tistabbilixxi l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili, il-ħtiġijiet għall-metodi ta' l-insib, id-

dispożizzjonijiet tekniċi għall-ittestjar tal-metodi ta' l-insib, u ċ-ċertifikazzjoni tan-nases għall-insib ta' ċerti speċi ta' annimali selvaġġi u tikkonċerna nases użati biex jinqabbdu l-mammali selvaġġi elenkati fl-Anness I għall-għanijiet ta' ġestjoni ta' l-annimali selvaġġi, il-kontroll ta' l-annimali u l-insetti li jagħmlu l-ħsara u l-qbid tal-mammali għall-konservazzjoni u biex jinkisbu ferijiet, pil jew laħam.

L-Artikolu 2 tal-proposta tiddefinixxi it-termini relevanti użati fil-parti leġislattiva.

L-Artikolu 3 tal-proposta teħtieġ lill-Istati Membri li jaħtru awtoritajiet kompetenti biex jimplimentaw din id-Direttiva.

L-Artikolu 4 ta' din il-proposta tistabbilixxi l-kundizzjonijiet għall-użu ġenerali tan-nases. Wara id-data ta' l-1 ta' Jannar 2009, in-nases iċċertifikati biss jistgħu jintużaw biex jinqabbdu id-19 l-ispeċi ta' annimali elenkati. Barra minn hekk, tistabbilixxi l-prinċipju li l-użu tan-nases ċċertifikati fil-pajjiżi terzi se jkun permess fil-Komunità.

L-Artikolu 5 timponi fuq l-Istati Membri li jiżguraw li, sa minn l-1 ta' Jannar 2012 ma jintużaw l-ebda metodi ta' l-insib li ma jikkonformawx ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili. Fil-paragrafi tagħha 2 u 3 hemm speċifikati il-kriterji għall-metodi ta' l-insib mhux krudili li jrażżnu jew joqtlu.

Fl-Artikolu 6, id-derogi għall-obbligazzjonijiet ġenerali fl-Artikoli 4(1) u 5 huma miġbura mill-ġdid. Għalhekk, jistgħu jingħataw derogi fuq bażi ta' każ każ, għall-għanijiet definiti bħall-interessi tas-saħħa u s-sigurtà pubblika u l-protezzjoni tal-propjetà pubblika u privata, riċerka, edukazzjoni, popolazzjoni mill-ġdid, introduzzjoni mill-ġdid, it-tkabbir u l-protezzjoni tal-fawna u l-flora, kif ukoll biex jitħalla l-użu tan-nases tradizzjonali ta' l-injam li huwa essenzjali biex jiġi ppreservat l-wirt kulturali tal-komunitajiet indiġeni. Ukoll, jista' jitħalla l-użu ta' nassa fuq bażi temporanja waqt l-istennija tar-riżultati tar-riċerka ta' nases sostituttivi. Finalment, l-Istati Membri, jistgħu jħallu l-individwi jibnu u jużaw in-nases li jaqblu mad-disinni approvati mill-awtoritajiet kompetenti. Dawn in-nases mibnija minn individwi huma intenzjonati li jkunu nases sempliċi għall-użu privat. B'konsegwenza ta' dan, sakemm is-sistema taċ-ċertifikazzjoni u l-ħtiġijiet ta' l-ittestjar kollha għal manifattur industrijali ma jistgħux jiġu applikati għal raġjunijiet prattiċi, jekk Stat Membru jrid jħalli l-użu ta' nases bħal dawn, l-awtorità kompetenti se jkollha tapprova id-disinn ġenerali ta' dawk in-nases u li tagħmel id-dispożizzjoni xierqa fi ħdan il-qafas tas-sistema ta' rinfurzar. Mhux possibbli f'dan l-istadju li tiddefinixxi id-disinn adattat għan-nases kollha magħmula d-dar. Madankollu, l-awtorità kompetenti għandha tivverifika dawn in-nases ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili stabbiliti mingħajr ma tgħaddi formalment mill-proċeduri ta' l-ittestjar u ċertifikazzjoni.

L-Artikolu 7 tal-proposta tittratta ċ-ċertifikazzjoni tan-nases fejn in-nases u l-metodi ta' l-insib ġew ittestjati biex juru li jaqblu ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili. Dan ifisser li l-Istati Membri se jiżguraw li n-nases u l-metodi ta' l-insib biss li ġew ittestjati u juru li jaqblu ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili, jiġu ċċertifikati. Għal dawn in-nases, l-awtoritajiet kompetenti ta' l-Istati Membri għandhom ir-responsabbilità li jipprovdu dokument standard ta' ċertifikazzjoni, kif jixraq, li fih kondizzjonijiet speċifiċi u restrizzjonijiet marbuta ma' l-użu tan-nases ikkonċernati.

Hekk kif dokument standard ta' ċertifikazzjoni se jikkontribwixxi għall-armonizzazzjoni aħjar tal-proċeduri li għandhom x'jaqsmu maċ-ċertifikazzjoni u se jiffaċilita r-rikonoxximent reċiproku, dokument standard ta' ċertifikazzjoni se jkun elaborat fuq il-bażi ta' l-Artikolu 14.

L-Artikolu 8 tal-proposta teħtieġ li l-Istati Membri jiżguraw li n-nassaba huma kompetenti u li għandhom l-għarfien meħtieġ jew li jirċievu taħriġ.

L-Artikolu 9 tal-proposta li jitratta il-manifatturi hemm previst li l-Istati Membri għandhom jeħtieġu li l-manifatturi jidentifikaw in-nases iċċertifikati u li jipprovdu struzzjonijiet għall-issettjar kif suppost, it-tħaddim bla periklu u l-manutenzjoni tagħhom.

L-Artikolu 10 tal-proposta teħtieġ li l-Istati Membri iħeġġu r-riċerka biex jġibu l-quddiem u jestendu l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili bil-għan li jtejbu l-benesseri ta' l-annimali maqbuda. Din ma tneħħix ir-responsabbilità tal-Kummissjoni li tħeġġeġ stħarriġ bħal dan ukoll.

L-Artikolu 11 tal-proposta fih dispożizzjoni għall-penali standard.

L-Artikolu 12 tal-proposta teħtieġ il-komunikazzjoni ta' l-informazzjoni bejn il-Kummissjoni u l-Istati Membri. L-Istati Membri għandhom jiżguraw ukoll li jittieħdu l-passi meħtieġa biex il-pubbliku jkun konxju tal-miżuri skond id-Direttiva.

L-Artikolu 13 tal-proposta tindika li l-Kummissjoni għandha tkun megħjuna mill-Kumitat stabbilit mill-Artikolu 18 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 338/97 tad-9 ta' Diċembru 1996 dwar il-protezzjoni ta' l-ispeċi tal-fawna u l-flora selvaġġa billi tirregola il-kummerċ u f'dan ir-rigward[7], taġixxi fil-kariga regolatorja tagħha. L-għan hu li tgħin l-implementazzjoni tad-Direttiva u li taqbel fuq l-emendi tekniċi għall-Annessi tad-Direttiva. Huwa propost li l-informazzjoni teknika u xjentifika, l-istandards u l-ittestjar fl-Annessi għandhom jkunu reveduti mill-Kumitat. Il-Kumitat huwa mistenni ukoll li jagħti l-opinjonijiet dwar iċ-ċertifikazzjoni u r-riċerka sabiex jitjiebu l-istandards. Se jassisti wkoll fil-preparazzjoni tal-laqgħat tal-Kumitat ta' Tmexxija Konġunta tal-Ftehim.

L-Artikolu 14 tal-proposta turi l-miżuri ta' implementazzjoni u l-emendi li jeħtieġu li l-Kummissjoni tistabbilixxi, skond il-proċedura tal-Kumitat, il-kundizzjonijiet u l-kriterja għan-notifikazzjonijiet, il-komunikazzjoni ta' l-informazzjoni u għat-tfassil ta' dokument standard ta' ċertifikazzjoni. Barra minn hekk, huwa previst illi, fejn neċessarju, il-Kummissjoni se temenda l-Annessi għad-Direttiva skond il-proċedura tal-Kumitat.

L-Artikolu 15 tal-proposta jistabbilixxi li l-Istati Membri jistgħu jżommu u japplikaw dispożizzjonijiet iktar stretti.

L-Artikolu 16 tal-proposta fih dispożizzjonijiet għal traspożizzjoni. Jistabbilixxi d-data ta' l-iskadenza, li hija l-31 ta' Diċembru 2005.

L-Artikolu 17 tal-proposta fih id-dispożizzjoni tad-dħul fis-seħħ.

L-Artikolu 18 tal-proposta fih il-klawsola standard li tikkonċerna d-destinatarji tad-direttiva.

L-4 Annessi għall-proposta fihom il-lista ta' l-speċi ta' annimali ikkonċernati (Anness I), l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili (Anness II), id-dispożizzjonijiet tekniċi għall-ittestjar tal-metodi ta' l-insib (Anness III) u dettalji li għandhom x'jaqsmu ma' l-istħarriġ (Anness IV).

---

7 ĠU L 61, tat-3.3.1997, p. 1.

5. IMPATTI

Fir-rigward tal-proċess tal-valutazzjoni ta' l-impatt, il-Kummissjoni waqt l-adozzjoni tal-programm tagħha leġislattiv u tax-xogħol għall-2003, f'Novembru 2002 iddeċidiet li ma tinkludix din il-proposta fil-lista tal-proposti li jridu jgħaddu minn valutazzjoni estiża ta' l-impatt. Iktar minn hekk, ta' min wieħed jinnota li l-valutazzjoni ta' l-impatt hija ġeneralment użata bħala għodda biex tittejjeb il-kwalità u l-koerenza tal-proċess ta' l-iżvilupp tal-politika. Madankollu, f'dan il-każ, il-Kunsill diġà ikkonkluda il-Ftehim u aċċetta il-politika proposta. Meta tqis l-punti msemmija hawn fuq, ma sar l-ebda impatt speċifiku.

Din id-Direttiva ma għandha l-ebda konsegwenzi finanzjarji għall-baġit tal-Komunità. Madankollu, l-impatti ekonomiċi jiġu mill-ħtiġijiet tal-Ftehim dwar l-ittestjar u ċ-ċertifikazzjoni tan-nases. Barra minn hekk, in-nefqa tal-bdil tan-nases li mhumiex iċċertifikati jista' jkun wkoll element importanti. Hemm diffikultajiet inerenti meta ssir il-previżjoni tan-nefqa, hekk kif in-nefqa tvarja skond l-ispeċi li għalihom isir l-insib. Per eżempju, meta jiġi ittestjat metodu ta' l-insib għall-ispeċi komuni dan jieħu inqas ħin, u allura jiswa inqas minn speċji li diffiċli taqbadhom. L-istima bejn wieħed u ieħor ta' l-ittestjar ta' metodu wieħed ta' l-insib skond l-istandards ta' speċji wieħed jista'jiswa bejn 30.000-100.000 Euro jiddependi fuq it-tip ta' nassa u t-tip u n-natura ta' l-ispeċi ta' annimali ikkonċernati.

Peress li n-nefqiet huma żgħar, huwa propost li l-allokazzjonijiet tan-nefqiet jitħallew għall-Istati Membri. Hemm numru ta' għażliet għall-Istati Membri li jikkonċernaw l-allokazzjoni tan-nefqa, kull waħda bil-vantaġġi u l-iżvantaġġi tagħha. In-nefqiet jistgħu jitħallsu mill-manifatturi tan-nases, l-Istati Membri u mion juża' n-nases. Jekk il-manifatturi jkunu meħtieġa li jħallsu dan jista' jnaqqas il-firxa tan-nases mressqa għall-ittestjar għal nases iktar użati fejn il-manifatturi jistgħu jkunu żguri li se jġibu lura l-ispejjeż. Jistgħu jkunu iktar krudili minn xi nases oħra ġodda li ġew żviluppati. B'riżultat ta' dan, huwa possibbli li ma jkunx hemm l-ebda nases iċċertifikati għal ċertu speċji u t-titjib tan-nases li jwassal lejn nases li huma l-inqas krudili ma jistax ikun garantit. Jekk l-insib ma jistgħax isir, jistgħu jintużaw mezzi oħra bħall-ivvelenar għall-kontroll ta' l-annimali u l-insetti li jagħmlu l-ħsara li jikkawżaw tbatija lill-annimali u jistaw jkollhom effetti negattivi fuq l-ambjent. Iktar impatti possibli bħala riżultat tan-nuqqas ta' l-insib jistgħu jirriżultaw f'li ma jkunx hemm biodiversità u fi ħsara ikkawżata mill-għarar (kontroll tal-*muskrats*). Il-proposta tħalli biżżejjed flessibilità għall-ittestjar tal-metodi ta' l-insib u ċ-ċertifikazzjoni tan-nases biex jiġu evitati impatti potenzjalment negattivi bħal dawn. Madankollu, jista' jkun neċessarju li jiġu reveduti il-mekkaniżmi tal-fondi fid-dawl ta' l-esperjenza bl-implementazzjoni tad-Direttiva.

2004/0183 (COD)

Proposta għal

DIRETTIVA TAL-PARLAMENT EWROPEW U TAL-KUNSILL

li tintroduċi standards għal metodi ta' insib mhux krudili għal ċertu speċi ta' annimali

IL-PARLAMENT EWROPEW U L-KUNSILL TA' L-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidraw it-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea, u partikolarment l-Artikolu 175(1) ta'dan,

Wara li kkunsidraw il-proposta mill-Kummissjoni[8],

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew[9],

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat tar-Reġjuni[10],

Waqt li jaġixxu skond il-proċedura stabbilita f'Artikolu 251 tat-Trattat[11],

Billi:

(1) Fl-1998 ġew approvati mill-Komunità żewġ ftehimiet dwar l-istandards internazzjonali tal-metodi ta' l-insib mhux krudili mid-Deċiżjoni tal-Kunsill 98/142/KE tas-26 ta' Jannar 1998 li jikkonċerna l-konklużjoni tal-Ftehim dwar l-istandards internazzjonali tal-metodi ta' l-insib mhux krudili bejn il-Komunità Ewropea, il-Kanada u l-Federazzjoni Russa u ta' verbal bejn il-Kanada u l-Komunità Ewropea dwar l-iffirmar ta' l-imsemmi Ftehim[12], u id-Deċiżjoni tal-Kunsill 98/487/KE tat-13 ta' Lulju 1998 li jikkonċerna il-konklużjoni ta' Ftehim Internazzjonali fil-forma ta' verbal bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Uniti ta' l-Amerika dwar l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili[13]. Għalhekk, l-impenji u l-obbligazzjonijiet ġejjin minn dawk il-Ftehimiet jridu jiġu implimentati.

(2) Il-Ftehimiet ma jimmirawx biss biex jassiguraw li l-istandards internazzjonali tal-metodi ta' l-insib mhux krudili jiġu rrispettati fejn jirrigwarda il-karatteristiċi tekniċi tan-nases, iżda anke li l-metodi wżati għall-insib tad-dsatax-il speċi ikkonċernati jaqblu ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili Barra minn hekk, l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili jimponu taħriġ speċifiku għan-nassaba.

8 ĠU C [...], [...], p. [...].
9 ĠU C [...], [...], p. [...].
10 ĠU C [...], [...], p. [...].
11 ĠU C [...], [...], p. [...].
12 ĠU L 42, ta' l-14.2.1998, p. 40.
13 ĠU L 219, tas-7.8.1998, p. 24.

(3) Peress li n-nases mhux krudili jridu jkunu selettivi, effiċjenti u li jaqblu mal-ħtiġijiet li għandhom x'jaqsmu mas-sigurtà tal-bniedem, l-applikazzjoni ta' dawn l-istandards miftehma internazzjonalment tal-metodi ta' l-insib mhux krudili se jkollha effett pożittiv fuq il-benesseri ta' l-annimali maqbuda u b'hekk jgħinu l-protezzjoni ta' l-ispeċi tal-fawna selvaġġa kemm ġewwa u barra l-Komunità. Sabiex jiġi żgurat livell ta' benesseri suffiċjenti ta' l-annimali selvaġġi meta jiġu maqbuda għall-għanijiet ta' ġestjoni ta' l-annimali selvaġġi u għall-qbid ta' dawk il-mammali għall-konservazzjoni għandhom jikkontribwixxu għall-implimentazzjoni ta' l-għanijiet tal-politika ta' l-ambjent tal-Komunità. B'mod iktar partikolari, b'dan, il-Komunità, se tikkontribwixxi għall-utilizzazzjoni sostenibbli u razzjonali tar-riżorsi naturali u biex tinkoraġġixxi miżuri f'livell internazzjonali li jittrattaw problemi ta' l-ambjent mad-dinja kollha.

(4) L-applikazzjoni effettiva tal-metodi ta' l-insib mhux krudili timplika li in-nases m'għandhomx ikunu biss iċċertifikati li jikkonformaw mal-metodi ta' l-insib mhux krudili, iżda u wkoll skond dawn l-istandards, li jkunu wżati min-nassaba ikkwalifikati biex jonsbu.

(5) Iċ-ċertifikazzjoni tan-nases għandha toqgħod fuq testjar minn qabel. L-ittestjar u iċ-ċertifikazzjoni m'għandhomx għalfejn jkunu magħmula mill-istess entità jew fi ħdan l-istess Stat sakemm iż-żewġ operazzjonijiet jikkonformu mal-ħtiġijiet ta' din id-Direttiva. In-nases iċċertifikati għandhom ikunu identifikati faċilment u għandha tkun disponibbli l-informazzjoni dwar l-użu tagħhom skond metodi ta' l-insib mhux krudili. Bil-maqlub, l-użu tan-nases mhux ċertifikati m'għandux ikun possibbli, minbarra meta awtorizzat speċifikament fl-interess ġenerali, jew fuq l-iskadenza ta' perjodu suffiċjenti ta' ħin li tagħmilha possibli li jsiru it-testijiet u iċ-ċertifikazzjoni.

(6) Ir-riċerka biex jittejbu il-metodi ta' l-insib mhux krudili għandhom ikunu inkoraġġiti u miġjuba 'l quddiem.

(7) Din id-Direttiva hija bla ħsara għall-leġislazzjoni iktar stretta tal-Komunità u partikolarment għar-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 3254/91 ta' l-4 ta' Novembru 1991 li jipprojbixxi l-użu ta' nases li jaqbdu s-saqajn fil-Komunità u l-introduzzjoni fil-Komunità tal-ġild ta' l-annimali u l-prodotti manifatturati ta' ċertu annimali selvaġġi li joriġinaw fil-pajjiżi li jaqbduhom permezz ta' nases li jaqbdu is-saqajn jew metodi ta' insib li ma jilħqux l-istandards internazzjonali tal-metodi ta' l-insib mhux krudili.[14]. Għalhekk, kull użu ta' nases tas-saqajn se jibqa' ipprojbit fi ħdan il-Komunità.

(8) Din id-Direttiva hija bla ħsara għall-Artikoli 12 u 15 tad-Direttiva tal-Kunsill 92/43/KEE tal-21 Mejju 1992 dwar il-konservazzjoni ta' l-abitazzjoni naturali u tal-fawna u flora selvaġġi.[15].

(9) Skond il-prinċipju tal-proporzjonalità, huwa neċessarju u xieraq biex jintlaħaq l-għan bażiku ta' din id-Direttiva li tistabbilixxi ir-regoli u timplimenta l-obbligazzjonijiet tal-Komunità skond il-Ftehimiet dwar l-istandards internazzjonali tal-metodi ta' l-insib mhux krudili kif stabbiliti fid-Deċiżjonijiet 98/142/KE u 98/487/KE. Din id-Direttiva

---

[14] Ir-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 3254/91, ĠU L 308, tad-9.11.1991, p. 1

[15] ĠU L 206, tat-22.7.1992, p. 7. Id-Direttiva kif l-aħħar emendata mir-Regolament (KE) Nru 1882/2003 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, (ĠU L 284, tal-31.10.2003, p. 1).

ma tmurx lil hinn minn dak li hu neċessarju biex jintlaħħqu l-għanijiet mixtieqa, skond it-tielet paragrafu tal-Artikolu 5 tat-Trattat.

(10) Il-miżuri neċessarji għall-implementazzjoni ta' din id-Direttiva għandhom jiġu adottati skond id-Deċiżjoni tal-Kunsill 1999/468/KE tat-28 ta' Ġunju 1999 li jippreskrivi l-proċeduri għall-eżerċizzju tal-poteri ta' implimentazzjoni mogħtija lill-Kummissjoni[16],

ADOTTAW DIN ID-DIRETTIVA:

Artikolu 1

Is-suġġett u l-għan

1. Din id-Direttiva tistabbilixxi l-metodi ta' l-insib mhux krudili, il-ħtiġijiet għall-metodi ta' l-insib, id-dispożizzjonijiet tekniċi għall-ittestjar tal-metodi ta' l-insib u ċ-ċertifikazzjoni tan-nases li jaqbdu ċertu speċi ta' annimali.

2. Din id-Direttiva tikkonċerna n-nases użati għall-qbid tal-mammali selvaġġi elenkati fl-Anness I għall-iskopijiet ta' ġestjoni ta' l-annimali selvaġġi li jinkludi l-kontroll ta' l-annimali u l-insetti li jagħmlu l-ħsara, li jinkiseb il-fer, il-pil jew il-laħam u għall-qbid tal-mammali għall-konservazzjoni.

Artikolu 2

Definizzjonijiet

Għall-għan ta' din id-Direttiva se japplikaw id-definizzjonijiet li ġejjin:

1. 'nases' tfisser tagħmir mekkaniku għall-qbid ta' l-annimali mfassal għal qtil jew it-trażżin ta' l-annimali ta' l-ispeċi stabbiliti fl-Anness I;

2. 'metodi ta' l-insib' tfisser in-nases u l-kundizzjonijiet ta' l-issettjar tagħhom, bħall-ispeċi li għalihom tkun saret in-nasba, il-pożizzjonar, l-għalf, il-lixka, u l-kondizzjonijiet naturali ta' l-ambjent;

3. 'metodi ta' l-insib li jrażżnu' tfisser nases mfassla u installati bl-intenzjoni li ma joqtlux annimal maqbud, iżda li trażżan il-movimenti tiegħu tant li bniedem jista' jagħmel kuntatt dirett miegħu;

4. 'metodi ta' l-insib li joqtlu' tfisser nases mfassla u installati bl-intenzjoni li joqtlu annimal maqbud;

5. 'nassab' tfisser persuna li hija awtorizzata minn awtorità kompetenti ta' Stat Membru biex tuża nases għall-insib ta' l-ispeċi ta' l-annimali elenkati fl-Anness I;

[16] ĠU L 184, tas-17.7.1999, p. 23.

Artikolu 3

Awtoritajiet Kompetenti

1. Kull Stat Membru se jaħtar wieħed jew aktar awtoritajiet kompetenti responsabbli għall-implentazzjoni ta' din id-Direttiva.

2. L-Istati Membri se jinformaw l-Kummissjoni bl-ismijiet u l-indirizzi ta' l-awtoritajiet kompetenti sa mill-inqas l-31 ta' Diċembru 2005. Il-Kummissjoni se tinforma l-Istati Membri l-oħra ta' dan u tippubblika lista ta' l-awtoritajiet kompetenti fil-*Ġurnal Uffiċjali ta' l-Unjoni Ewropea*. L-istess proċedura se tapplika għall xi tibdil fil-lista ta' l-awtoritajiet kompetenti.

Artikolu 4

L-użu tan-nases

1. Sa minn l-ewwel ta' Jannar 2009, l-Istati Membri se jiżguraw li n-nases wżati jikkonformaw mal-metodi ta' l-insib mhux krudili stabbiliti fl-Anness II u iċċertifikati tali mill-awtoritajiet kompetenti.

2. L-Istati Membri jistgħu jħallu, ġewwa it-territorju tagħhom, l-użu ta' nases iċċertifikati f'pajjiż terz skond l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili.. L-Istati Membri se jistqarru ir-raġjunijiet għal xi rifjut li jagħmlu dan u jinnotifikaw bil-kitba l-pajjiż terz biċ-ċertifikazzjoni u l-Kummissjoni.

Artikolu 5

Metodi ta' l-insib

1. Sa mill-1 ta' Jannar 2012, l-Istati Membri se jiżguraw li jintużaw biss dawk il-metodi ta' l-insib li jikkonformaw ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili stabbiliti fl-Anness II.

2. Metodu ta' l-insib li jrażżan jkun ikkunsidrat mhux krudili jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet li ġejjin:

   (a) in-numru ta' kampjuni ta' l-istess speċji speċifiċi minn fejn ġiet meħuda id-data huwa ta' mill-inqas 20;

   (b) mill-inqas 80 % ta' l-annimali msemmija f'punt (a) ma juru xejn mill-indikaturi elenkati fil-punt 2.2 ta' l-Anness II.

3. Il-metodu ta' l-insib li jrażżan jkun ikkunsidrat mhux krudili jekk jiġu ssodisfati il-kundizzjonijiet li ġejjin:

   (a) in-numru ta' kampjuni ta' l-istess speċi li għalihom isiru in-nases minn fejn ġiet meħuda d-data huwa ta' mill-inqas 12;

(b) mill-inqas 80 % ta' l-annimali msemmija f'punt (a) ma juru xejn mill-indikaturi elenkati fil-punt 3.2 ta' l-Anness II, u jibqgħu f'dan l-istat sal-mewt.

Artikolu 6

Derogi

1. Sakemm mhumiex applikati f'mod li jdgħajjfu l-għan ta' din id-Direttiva, id-derogi mill-obbligazzjonijiet fl-Artikolu 4(1) u l-Artikolu 5 jistgħu jingħataw mill-awtoritajiet kompetenti fuq bażi ta' każ każ għall-għanijiet li ġejjin:

(a) l-interess tas-saħħa u s-sigurtà pubblika;

(b) il-protezzjoni tal-propjetà pubblika u privata;

(c) l-istħarriġ, l-edukazzjoni, ir-ripopolazzjoni, l-introduzzjoni mill-ġdid, it-tkabbir jew għall-protezzjoni tal-fawna u l-flora;

(d) L-użu ta' nases ta' l-injam essenzjali biex jiġi ppreservat l-wirt kulturali tal-komunitajiet indiġeni;

(e) l-użu ta' nassa partikolari għal speċji speċifiċi jew taħt kondizzjonijiet ambjentali speċifiċi fuq bażi temporanja għal ħin raġjonevoli stabbilit mill-awtoritajiet kompetenti waqt li jkompli l-istħarrig biex jiġu identifikati nases sostituttivi;

(f) li jitħallew, fuq bażi ta' każ każ li individwi jibnu u jużaw in-nases li jikkonformaw mad-disinni approvati mill-awtoritajiet kompetenti.

2. Id-deroga mogħtija skond il-paragrafu 1 se jiġi mehmuż b'raġjunijiet miktuba u xi kondizzjonijiet applikabbli għaliha.

3. L-awtorità kompetenti se tinnotifika il-Kummissjoni bl-għotja ta' xi deroga u r-raġjunijiet miktuba u l-kundizzjonijiet marbuta ma' din.

Artikolu 7

Ċertifikazzjoni

1. Fejn n-nases u l-metodi ta' l-insib ġew ittestjati u juru li jaqblu ma' l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili, l-Istati Membri se jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti jiċċertifikaw nases bħal dawn.

2. L-Istati Membri se jiżguraw li jiġi mibgħut dokument standard ta' ċertifikazzjoni għal xi nases, li l-użu tagħhom ġie permess skond l-Artikolu 4(1).

3. Bla ħsara għal projbizzjonijiet nazzjonali marbuta ma' l-użu tan-nases, dokument standard ta' ċertifikazzjoni mogħti minn awtorità kompetenti ta' Stat Membru ieħor skond din id-Direttiva se jiġi rikonoxxut bħala ċertifikat validu fl-Istati Membri l-oħra.

4. L-awtorita kompetenti se tindika fuq id-dokument standard ta' ċertifikazzjoni, skond kif xieraq, xi kondizzjonijiet u restrizzjonijiet ta' l-użu tan-nassa.

5. Qabel ma' tiċċertifika nassa l-awtorità kompetenti se tiżgura li l-entità jew il-korp responsabbli għall-ittestjar applikaw id-dispożizzjonijiet tekniċi għall-ittestjar tal-metodi ta' l-insib stabbiliti fl-Anness III u li pprovda l-awtorità kompetenti b'rapport skond il-punt 1.6 ta'dak l-Anness.

Artikolu 8

In-nassaba

L-Istati Membri se jiżguraw li n-nassaba jirċievu taħriġ speċifikat jew li għandhom l-ekwivalenti f'esperjenza prattika, u kompetenza li jikkwalifikawhom biex jonsbu skond l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili.

Artikolu 9

Manifatturi

L-Istati Membri se jeħtieġu li l-manifatturi jidentifikaw in-nases iċċertifikati u li jipprovdu struzzjonijiet għall-issettjar kif suppost, it-tħaddim bla periklu u l-manutenzjoni tagħhom.

Artikolu 10

L-istħarriġ

L-Istati Membri ser iħeġġu l-istħarriġ biex iġibu 'l quddiem l-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili u biex itejbu l-benesseri ta' l-annimali maqbuda. skond id-dispożizzjonijiet fl-Anness IV.

Artikolu 11

Penali

L-Istati Membri se jistabbilixxu r-regoli u l-penali applikabbli għall-ksur tad-dispożizzjonijiet nazzjonali adottati skond din id-Direttiva u se jieħdu l-miżuri kollha neċessarji biex jiżguraw li dawn qed jiġu implimentati. Il-penali previsti jridu jkunu effettivi, proporzjonali u disważivi. L-Istati Membri għandhom jinnotifikaw dawk id-dispożizzjonijiet lill-Kummissjoni mhux aktar tard mid-data speċifikata fl-Artikolu 16(1) u se jinnotifikawha mingħajr dewmien b'kull emenda li tiġi wara li taffettwahom.

Artikolu 12

Komunikazzjoni ta' informazzjoni

1. L-Istati Membri u l-Kummissjoni se jikkomunikaw l-informazzjoni neċessarja lil xulxin sabiex tiġi implimentata din id-Direttiva.

2. L-Istati Membri se jiżguraw li jittieħdu l-passi meħtieġa sabiex il-pubbliku jkun konxju tal-miżuri addottati skond din id-Direttiva.

Artikolu 13

Il-Kumitat

1. The Kummissjoni se tkun megħjuna mill-Kumitat stabbilit bl-Artikolu 18 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 338/97[17] (minn hawn 'il-quddiem msemmi "Il-Kumitat").

2. Meta ssir referenza għal dan il-paragrafu, għandhom japplikaw l-Artikoli 5 u 7 tad-Deċiżjoni 1999/468/KE wara li jiġu kkunsidrati id-dispożizzjonijiet ta' l-Artikolu 8 tagħha.

Il-perjodu stabbilit fl-Artikolu 5(6) tad-Deċiżjoni 1999/468/KE se jkun iffissat għal xahrejn.

3. Il-Kumitat se jadotta r-regoli tal-proċedura tiegħu.

Artikolu 14

L-implimentazzjoni tal-miżuri u l-emendi.

1. Waqt li taġixxi skond il-proċedura msemmija fl-Artikolu 13(2), il-Kummissjoni għandha tistabbilixxi kondizzjonijiet uniformi u kriterja għal:

(a) in-notifikazzjonijiet msemmija fl-Artikolu 4(2) u 6(1);

(b) il-komunikazzjoni ta' l-informazzjoni msemmi fl-Artikolu 12;

(c) it-tfassil ta' dokument standard ta' ċertifikazzjoni għall-għan ta' l-Artikolu 7.

Waqt li taġixxi skond il-proċedura msemmija fl-Artikolu 13(2), il-Kummissjoni għandha taddotta iktar miżuri ta' implimentazzjoni.

2. Kull meta l-Annessi għall-Ftehim u għall-minuti miftehma msemmija fid-Deċiżjonijiet 98/142/KE u 98/487/KE jiġu emendati, il-Kummissjoni b'konformità mal-proċedura msemmija fl-Artikolu 13(2) għandha temenda l-Annessi għal din id-Direttiva kif xieraq.

Artikolu 15

Ir-relazzjoni mal-liġi nazzjonali

---

[17] ĠU L 61, tat-3.3.1997, p.1.

L-Istati Membri jistgħu jżommu jew jintroduċu dispożizzjonijiet iktar stretti minn dawk stabbiliti f'din id-Direttiva għall-protezzjoni ta' l-annimali u ta' l-ispeċi ta' l-annimali fl-Anness I. Huma għandhom jinfurmaw il-Kummissjoni dwar miżuri bħal dawn.

Artikolu 16

It-traspożizzjoni

1. L-Istati Membri għandhom jaddottaw u jippubblikaw, sa mhux aktar tard mill-31 ta' Diċembru 2005, il-liġijiet, ir-Regolamenti u d-dispożizzjonijiet neċessarji sabiex jikkonformaw ma' din id-Direttiva. Għandhom minnufih jikkomunikaw lill-Kummissjoni it-test ta' dawk id-dispożizzjonijiet u tabella ta' korrelazzjoni bejn dawk id-dispożizzjonijiet u din id-Direttiva.

   Għandhom japplikaw dawk id-dispożizzjonijiet mill-1 ta' Jannar 2006.

   Meta l-Istati Membri jaddottaw dawn il-miżuri, għandhom jkollhom referenza għal din id-Direttiva jew jkollhom referenza bħal din mehmuża fl-okkażjoni tal-pubblikazzjoni uffiċjali tagħhom. L-Istati Membri jiddeterminaw kif għandha ssir referenza bħal din.

2. L-Istati Membri għandhom jikkomunikaw lill-Kummissjoni it-test ewlieni tad-dispożizzjonijiet tal-liġi nazzjonali li jaddottaw fil-qasam kopert b'din id-Direttiva.

Artikolu 17

Dħul fis-seħħ

Din id-Direttiva se tidħol fis-seħħ fl-għoxrin ġurnata wara il-pubblikazzjoni tagħha fil-*Ġurnal Uffiċjali ta' l- Unjoni Ewropea*.

Artikolu 18

Id-Destinatarji

Din id-Direttiva hija indirizzata lill-Istati Membri.

Magħmul fi Brussel, […]

Għall-Parlament Ewropew	*Għall-Kunsill*
Il-President	*Il-President*

ANNESS I

LISTA TA' SPEĊI TA' ANNIMALI

L-istandards tal-metodi ta' l-insib mhux krudili japplikaw għall-ispeċi ta' annimali li ġejjin:

Canis latrans	*Coyote*	*Martes Americana*	**Martora**
Martes pennanti	*Fischer*	*Ondata zibethicus*	**Muskrat**
Procyon lotor	**Rakkun**	*Martes zibellina*	**Żibellin**
Mustela erminea	**Ermellin**	*Lynx lynx*	**Linċi E**
Lynx canadensis	**Linċi NA**	*Meles meles*	**Linċi E**
Taxidea taxus	**Anki NA**	*Canis lupus*	**Lupu**
Castor fiber	**Kastur E**	*Castor canadensis*	**Kastur NA**
Lutra lutra	**Lontra E**	*Felix rufus*	**Linċi ta' l-Amerika t'Isfel**
Lutra canadensis	**Lutra NA**	*Martes martes*	*Pine marten*
Nyctereutes procyonoides	**Kelb tar-Rakkun**		

E = Ewropej

NA = Amerika ta' Fuq

ANNESS II

1. L-ISTANDARDS TAL-METODI TA' L-INSIB MHUX KRUDILI

1.1. L-Għanijiet

L-għan ta' l-Istandards huwa li jiġi żgurat livell tajjeb ta' benesseri għall-annimali maqbuda, u li dan il-benesseri jibqa' jiġi mtejjeb.

Minkejja li l-metodi ta' l-insib għandhom jilħqu il-ħtiġijiet ta' din id-Direttiva, għandha tingħata wkoll attenzjoni lit-titjib kontinwu tad-disinn u l-issettjar tan-nases, partikolarment li:

(a) jitjieb il-benesseri ta' l-annimali waqt li jkunu maqbuda f'nases waqt il-perjodu li jagħmlu maqbuda;

(b) li l-annimali maqbuda f'nases li joqtlu jintilfu minn sensiehom u jitilfu is-sensibilità tagħhom malajr; u

(c) jnaqqsu il-qbid ta' l-annimali.

1.2. Il-Prinċipju

Sabiex jiġi vvalutat jekk metodu ta' l-insib huwiex krudili jew le, irid jiġi vvalutat il-benesseri ta' l-annimal maqbud.

1.3. Konsiderazzjonijiet ġenerali

Il-benesseri ta' l-annimali jista' jkun indikat b'kemm hu faċli jew diffiċli għalihom li jfendu f'dak l-ambjent u kemm ma jirnexxilhomx ifendu fl-ambjent tagħhom. Billi l-annimali huma differenti fil-mod ta' kif jippruvaw jfendu fl-ambjent tagħhom, għandhom jintużaw firxa ta'miżuri meta jiġi ivvalutat il-benesseri tagħhom.

L-indikazzjonijiet tal-benesseri ta' l-annimali maqbuda jinkludu dawk tal-fiżjoloġija, il-korriment u l-imġieba tagħhom. Billi ftit minn dawn l-indikaturi ma ġewx studjati għal numru ta' speċi, jinħtieġu studji xjentifiċi iktar fil-fond sabiex jiġu ffissati il-limiti skond dawn l-Istandards, kif jixraq.

Għalkemm il-livell tal-benesseri jista' jvarja ħafna, it-terminu 'mhux krudili' huwa wżat biss għal dawk il-metodi ta' l-insib fejn il-benesseri ta' l-annimali fil-kwistjoni jinżamm f'livell tajjeb biżżejjed, għalkemm huwa magħruf li f'ċertu sitwazzjonijiet fejn jidħlu n-nases li joqtlu, jkun hemm perjodu żgħir ta' ħin fejn il-livell tal-benesseri jitbaxxa ħafna.

Il-limiti stabbiliti fl-Istandards għaċ-ċertifikazzjoni tan-nases jinkludu:

(a) L-għan ta' l-Istandards huwa li jiġi żgurat livell tajjeb ta' benesseri għall-annimali maqbuda, u li dan il-benesseri jibqa' jiġi mtejjeb.

(b) għan-nases li joqtlu: il-ħin sakemm jintilfu minn sensiehom u l-ħin sakemm jitilfu is-sensibilità u kif jinżamm dan l-istat sal-mewt ta' l-annimal.

2. IL-ĦTIĠIJIET GĦALL-METODI TA’ L-INSIB LI JRAŻŻNU

2.1. Il-Parametri

Fl-evalwazzjoni ta’ jekk metodu ta’ l-insib li jrażżan jilħaqx dawn l-Istandards jew le, għandu jiġi vvalutat il-benesseri ta’ l-annimal maqbud.

Il-parametri għandhom jinkludu l-indikaturi ta’ l-imġieba u l-korriment elenkati fit-2.2 ta’ dan l-Anness II.

Għandu jiġi vvalutat il-kobor tar-rispons għal kull wieħed minn dawn il-parametri.

2.2. Indikaturi

L-indikaturi ta’ l-imġieba magħrufa bħala indikaturi ta’ benesseri ta’ livell baxx għall-annimali selvaġġi maqbuda huma:

(a) li jigdmu lilhom infushom sakemm iweġġħu lilhom infushom serjament (li jqattgħu ġisimhom stess);

(b) immobilità eċċessiva u li ma jirrispondux.

L-indikaturi ta’ l-imġieba magħrufa bħala indikaturi ta’ benesseri ta’ livell baxx għall-annimali selvaġġi maqbuda huma:

(a) ksur;

(b) tfekkika tal-ġogi qrib il-karpus jew it-tarsus;

(c) it-tqattigħ ta’ tendini jew ligamenti;

(d) barxa gravi tal-peristerjoli;

(e) emoraġija serja esterna jew emoraġija tal-kavità interna;

(f) deġenerazzjoni gravi ta’ muskolu skeletriku;

(g) l-iskemja tar-riġel jew driegħ;

(h) il-ksur ta’ sinna permanenti bil-kavità pulpari tidher;

(i) ħsara okulari li tinkludi laċerazzjoni kornejali;

(j) korriment fix-xewka tad-dahar;

(k) ħsara serja ta’ organu intern;

(l) deġenerazzjoni mijokardju;

(m) amputazzjoni;

(n) mewt.

3. IL-ĦTIĠIJIET GĦALL-METODI TA' L-INSIB LI JOQTLU

3.1. Il-Parametri

Il-ħin ta' meta l-annimali jintilfu minn sensiehom u meta jitilfu is-sensibilità bil-metodu ta' l-insib li joqtol għandu jiġi ddeterminat u kif jinżamm dan l-istat sal-mewt ta' l-annimal għandu jiġi eżaminat (jiġifieri sakemm tieqaf totalment il-funzjoni tal-qalb).

It-telf tas-sensi u ta' l-insensibilità għandu jkun immonitorjat billi wieħed jeżamina r-riflessi tal-kornea u tal-palpebri jew xi parametru ieħor tajjeb ppruvat xjentifikament.

F'każijiet fejn jinħtieġu testijiet iktar fil-fond biex jiġi ddeterminat jekk metodu ta' l-insib jilħaqx l-istandards jew le, jista' jsir kejl iktar fil-fond ta' l-*electroencephalogram* (EEG), tal-*visual evoked response* (VER), u tas-*sound evoked response* (SER).

3.2. Indikaturi u l-limiti tal-ħin

Il-limitu tal-ħin għat-telf tar-riflessi tal-kornea u tal-palpebri	**Speċi**
45 sekonda	***Mustela erminea***
120 sekonda	***Martes americana, Martes zibellina, Martes martes***
300 sekonda	**L-ispeċi l-oħra kollha fl-Anness I ta' din id-Direttiva**

* dan il-limitu tal-ħin għandu jiġi revedut bl-għan li jadatta l-limitu ta' ħin meħtieġ fuq bażi ta' speċi speċi, bil-ħsieb li jitnaqqas il-limitu tat-300 sekonda għal 180 sekonda, u biex jiġi ddefinit ħin preskritt għall-implementazzjoni.

ANNESS III

1. DISPOŻIZZJONIJIET TEKNIĊI GĦALL-ITTESTJAR TAL-METODI TA' L-INSIB

Biex l-affarijiet ikunu eżatti u ta' min joqgħod fuqhom u biex wieħed juri li l-metodi ta' l-insib jilħqu il-ħtiġijiet stabbiliti fl-istudji ta' l-Istandards għall-ittestjar ta' dawk il-metodi ta' l-insib, dawn għandhom jimxu mal-prinċipji ġenerali tal-prassi tajba ta' l-esperimentazzjoni.

Fil-każ li l-proċeduri ta' l-ittestjar jiġu stabbiliti fil-qafas ta' l-ISO, l-Organizzazzjoni Internazzjonali tal-Istandardizzazzjoni, u li proċeduri bħal dawn għandhom x'jaqsmu mal-valutazzjoni tal-konformità tal-metodi ta' l-insib ma ftit jew il-ħtiġijiet kollha ta' l-Istandards, il-proċeduri ta' l-ISO jistgħu jintużaw, kif jixraq.

1.1. Dispożizzjonijiet ġenerali

It-testijiet jridu jsiru skond il-protokolli komprensivi ta' l-istudji.

Għandu jiġi ttestjat it-tħaddim tal-mekkaniżmu tan-nassa.

L-ittestjar tan-nases fl-ambjent naturali ta' l-annimali għandu jsir partikolarment għall-assessjar tas-selettività. Dan it-test jista' jintuża wkoll biex tinġabar id-data dwar l-effiċjenza tal-qbid u s-sigurtà ta' l-utent.

In-nases li jrażżnu għandhom jiġu ttestjati f'*compound*, partikolarment biex jiġu vvalutati l-imġieba u l-parametri fiżjoloġiċi. In-nases li joqtlu għandhom jiġu ttestjati f'*compound*, partikolarment biex jiġu vvalutati l-imġieba u l-parametri fiżjoloġiċi.

Fit-testijiet ta' l-għalqa, in-nases għandhom jiġu eżaminati kuljum.

L-effettività tan-nases li joqtlu li jġagħlu l-annimal speċifiku jintilef minn sensih u joqtluh, għandha tkun ttestjata fuq annimali konxji u mobbli, b'kejl fil-laboratorju jew f'*compound* fl-għalqa. Hemm bżonn li tiġi vvalutata l-abbilità tan-nassa li tolqot lill-annimal speċifiku f'postijiet vitali.

L-ordni tal-proċeduri ta' l-ittestjar jista' jvarja biex tiġi żgurata l-iktar valutazzjoni effettiva tan-nases li jridu jiġu vvalutati.

In-nases m'għandhomx jesponu lill-operatur għall-periklu bla bżonn meta dawn jiġu wżati normalment.

Jekk ikun hemm bżonn, tista' tiġi eżaminata firxa iktar wiesa' ta' miżuri meta in-nases jkunu qed jiġu ttestjati. L-ittestjar fl-ambjent naturali jista' jinkludi studji ta' l-effetti ta' l-insib kemm fuq l-ispeċi speċifikati u kemm fuq dawk li mhumiex speċifikati.

1.2. Is-sitwazzjoni ta' l-istudju

In-nassa għandha tkun ssettjata u wżata skond l-aħjar parir tal-manifatturi jew oħrajn dwar kif dan għandu jsir.

Għat-testijiet f'*compound* tista' tiġi wżata *compound* li tipprovdi ambjent tajjeb biex l-ispeċi speċifikati jkunu jistgħu jiċċaqalqu fil-libertà, jinħbew u juru l-iktar imġieba normali. Għandu jkun possibbli li jiġu ssettjati in-nases u jiġu segwiti l-annimali maqbuda. Jekk ikun hemm bzonn in-nassa trid tiġi issettjata b'tali mod li jista' jsir reġistrar fuq vidjo jew tal-ħsejjes ta' l-episodju sħiħ ta' l-insib.

Għat-testijiet fl-ambjent naturali, għandhom jiġu magħżula postijiet li jirrappreżentaw dawk li normalment jintużaw. Is-selettività tan-nassa u il-fatt li n-nassa jista' jkollha xi effetti ħżiena fuq l-ispeċi mhux speċifiċi huma raġjunijiet importanti għall-ittestjar fl-ambjent naturali. Minħabba f'dan, il-postijiet għall-ittestjar fl-ambjent naturali jistgħu jintgħażlu f'abitati differenti fejn wieħed iktar għandu l-ħila li jiltaqa' ma dawk l-ispeċi mhux speċifiċi. Għandhom jittieħdu ritratti ta' kull nassa u is-set tagħha u ta' l-ambjent ġenerali. In-numru ta' l-identifikazzjoni tan-nassa għandu jsir parti mir-rekord fotografiku qabel u wara l-insib.

1.3. Il-persunal ta' l-istudju

Il-persunal ta' l-istudju għandu jkun ikkwalifikat u mħarreġ, kif jixraq.

Fost il-persunal ta' l-istudju għandu jkun hemm mill-inqas persuna waħda li għandha l-esperjenza fl-użu tan-nases, u li kapaċi tonsob l-annimali wżati fit-test, u li jkun hemm mill-inqas persuna waħda li għandha l-esperjenza f'kull wieħed minn dawn il-metodi tal-valutazzjoni tal-benesseri għan-nases li jrażżnu u fil-metodi ta' valutazzjoni ta' meta jintilfu minn sensihom fin-nases li joqtlu. Per eżempju, il-valutazzjoni ta' l-imġieba fir-reazzjoni għall-insib u ta' l-avversità għandha ssir b'mod partikolari minn persuna mħarrġa li tkun midħla ta' l-interpretazzjoni ta' din id-*data*.

1.4. L-annimali li għandhom jintużaw fl-ittestjar tan-nases.

L-annimali ittestjati fil-*compound* għandhom ikunu f'saħħithom u jirrappreżentaw sewwa dawk li jafu jinqabdu fin-natura. L-annimali wżati m'għandhomx ikunu għaddew diġa minn esperjenza ta' insib bin-nassa li tkun qed tiġi ttestjata.

Qabel l-ittestjar tan-nases, l-annimali għandhom jinżammu f'kondizzjonijiet xierqa u jingħataw ikel u ilma biżżejjed. L-annimali m'għandhomx jinżammu b'mod li fih innifsu jwassal għal nuqqas ta' benesseri tagħhom.

L-annimali għandhom jiġu akklimatizzati għall-*compound* ta' fejn isir it-test qabel ma jibda t-test.

1.5. Osservazzjonijiet

Imġieba

Osservazzjonijiet ta' l-imġieba għandhom isiru minn persuna mħarrġa, b'mod partikolari f'dak li għandu x'jaqsam ma' l-għarfien u l-etoloġija ta' l-ispeċi.

L-avversità tista' tiġi vvalutata billi jintasab l-annimal f'sitwazzjoni li tingħaraf malajr, imbagħad tesponi mill-ġdid l-annimal għan-nassa fis-sitwazzjoni proprja u tivvaluta l-imġieba tiegħu.

Wieħed għandu joqgħod attent li jiddistingwi bejn ir-risponsi għall-istimoli addizzjonali mir-risponsi għan-nassa jew għas-sitwazzjoni.

Fiżjoloġija

Xi annimali għandhom jiġu mgħammra b'rekorders telemetriċi (eż. għall-kejl tat-tħabbit tal-qalb, ir-rata respiratorja) qabel isir it-test. Dan it-tgħamir għandu jsir biżżejjed qabel ma' l-annimal jintasab biex jirkupra minn xi dwejjaq ikkawżat meta jkun ġie mgħammar b'dawn ir-rekorders.

Għandhom jittieħdu il-prekawzjonijiet kollha biex jitnaqqsu xi osservazzjonijiet u parametri mhux f'posthom jew preġudikati, speċjalment dawk fejn ikun hemm l-indħil tal-bniedem meta jkunu qegħdin isiru l-kampjuni.

Meta jkunu qegħdin jittieħdu l-kampjuni bijoloġiċi (eż, tad-demm, ta' l-awrina, tas-saliva), għandhom isiru f'ħinijiet rilevanti għal meta jsir l-insib u l-kunsiderazzjonijiet li jiddependu mill-ħin tal-parametru li jkun qed jiġi ivvalutat. Id-data ta' kontroll mill-annimali miżmuma xi mkien ieħor f'kondizzjonijiet tajbin u għal attivitajiet differenti, *baseline data* qabel ma jsir l-insib*,* u xi data ta' referenza wara stimulazzjonijiet estremi (eż., *challenge test* bl-ormoni ta' l-adrenokortikotrofia) jistgħu jinġabru wkoll.

Il-kampjuni bioloġiċi kollha għandhom jittieħdu u jinżammu skond l-aqwa għarfien biex tiġi żgurata l-konservazzjoni qabel l-analiżi.

Il-metodi analitiċi wżati għandhom ikunu ivvalidati.

Għan-nases li joqtlu, meta jsiru l-eżamijiet newroloġiċi li jużaw ir-riflessi (bħall-uġigħ jew l-għajnejn) flimkien mal-kejl ta' l-EEG u/jew VERs jew SERs, għandhom jsiru minn espert, biex jipprovdi informazzjoni rilevanti marbuta ma kemm ikun konxju l-annimal u ta' kemm hi effettiva t-teknika tal-qtil.

Meta l-annimali ma jkunux mitlufin minn sensihom u insensibbli matul il-ħin deskritt fil-protokoll tat-test, huma għandhom jinqatlu b'mod mhux krudili.

Korrimenti u patoloġija

Kull annimal tat-test għandu jiġi eżaminat sewwa għall-valutazzjoni ta' kull korriment. Għandha ssir radjografija biex tikkonfermna xi ksur.

Għandhom isiru eżamijiet patoloġiċi iktar fil-fond ta’ l-annimali mejtin. Għandu jsir post-mortem skond il-prassi aċċettata ta’ l-eżamijiet veterinarji minn veterinarju ta’ esperjenza.

L-organi effettwati u/jew iż-żoni tal-ġisem għandhom jiġu eżaminati makroskopikament u istoloġikament, skond il-bżonn.

1.6. Rapport

Ir-rapport ta’ l-istudju għandu jkun fih l-informazzjoni rilevanti kollha dwar id-disinn sperimentali, il-materjali u l-metodi, u r-riżultati, f’mod partikolari:

(a) id-deskrizzjoni teknika tad-disinn tan-nassa li tinkludi l-materjal tal-kostruzzjoni;

(b) l-istruzzjonijiet ta’ l-użu tal-manifattur;

(c) id-deskrizzjoni tas-sitwazzjoni tat-test;

(d) il-kondizzjonijiet tat-temp, b’mod partikolari it-temperatura u l-fond tas-silġ;

(e) il-persunal tat-test;

(f) in-numru ta’ l-annimali u n-nases ittestjati;

(g) in-numru totali ta’ l-annimali maqbuda speċifiċi u mhux speċifiċi ta’ kull speċji, u l-abbundanza rilevanti espressi bħala rari, komuni jew abbundanti f’dik iż-żona;

(h) selettività;

(i) id-dettalji ta’ xi evidenza li n-nassa kienet attivata u li korriet annimal li ma nqabadtx;

(j) osservazzjonijiet ta’ l-imġieba;

(k) il-valuri ta’ kull parametru fiżjoloġiku mkejjel u l-metodoloġiji;

(l) deskrizzjoni tal-korrimenti u l-eżamijiet post-mortem;

(m) il-ħin biex l-annimali jintilfu minn sensihom u jitilfu s-sensibilità; u

(n) analiżi ta’ l-istatistika.

ANNESS IV

1. IR-RIĊERKA

Firxa xierqa ta' miżuri tal-benesseri ta' l-annimali li huma maqbuda għandha tiġi ivvalutata meta jiġu ittestjati s-sistemi ta' l-insib. Filwaqt li miżuri bħal dawn, b'mod partikolari miżuri addizzjonali ta' imġieba u fiżjoloġiċi, ma ġewx żviluppati u wżati għal numru ta' speċi, l-użu tagħhom f'dawn l-Istandards għall-ispeċi li qed jiġu kkunsidrati għandu jiġi vverifikati bi studji xjentifiċi imwettqa biex jiġu ddeterminati livelli ta' bażi, firxiet ta' rispons,u miżuri oħra rilevanti.

L-Għanijiet

Ir-riċerka promossa u mħeġġa skond l-Artikolu 11 b'mod partikolari għandha tkun immirata lejn li jiġu stabbiliti linji ta' bażi u data ta' referenza meħtieġa biex tiffissa livelli minimi għal parametri addizzjonali, jew biex tevalwa ir-rilevanza ta' kejl ieħor ta' benesseri mhux inkluż fl-iskop preżenti tas-Sezzjoni 2.3 ta' dawn l-Istandards, u tinkludi numru ta' indikaturi ta' l-imġieba u fiżjoloġiċi.

Miżuri partikolari li jridu jiġu studjati

Il-parametri biex jiġu studjati għandhom, b'mod partikolari, jinkludu:

(a) rispons ta' l-imġieba wara l-insib, jinkludu vokalizzazzjonijiet, paniku estrem, dewmien qabel ma l-annimali jerġgħu lura lejn l-imġieba normali wara li jkunu inħelsu min-nassa, u avversità. Fl-ittestjar ta' l-avversità, l-estent li jevitaw jew jirreżistu li jersqu viċin tas-sitwazzjoni ta' l-insib li jkunu għaddew minnha qabel għandha tiġi ivvalutata; u

(b) parametri fiżjoloġiċi, li jinkludu r-rata tat-tħabbit tal-qalb u l-*arrhythmia*, u l-parametri biokemikali (miżuri tad-demm, l-awrina u s-saliva) skond il-ħtieġa għall-ispeċi, li jinkludu konċentranti tal-*glucocorticoid*, konċentrazzjonijiet tal-*prolactin*, attività tal-*creatine kinase*, *lectate dehydrogenase* (u possibilment l-*iso-enzyme* 5) u l-livelli tal-*Beta Endorphins* (jekk jeżistu l-analiżi).

Il-kobor tar-rispons tal-parametri fiżjoloġiċi jirreferu għal-livelli bażiċi u estremi u għad-dipendenza fuq il-ħin.

Il-livell bażiku jfisser il-kwantità, il-konċentrazzjoni, jew ir-rata għall-varjant fiżjoloġiku meta annimal ma jkunx mfixkel bil-kondizzjonijiet ta' l-ambjent. Għall-varjanti fiżjoloġiċi li jinbiddlu matul perjodi ta' ftit sekondi jew minuti, dan il-livell bażiku għandu jirreferi għal attività partikolari, per eżempju meta jkun mimdud, bil-wieqfa, miexi, jiġri, jew qed jaqbeż. Livell estrem ifisser li qrib għal livell massimu jew minimu għal tali annimali. Ir-rispons fiżjoloġiku msemmi hawn fuq huwa x'aktarx li jidher fil-mammali kollha, iżda l-livelli eżatti bażiċi u estremi u l-mod kif issir il-bidla bejn dawn it-tnejn għandu jkun determinat għal kull speċi ttestjat.

L-aspetti tal-miżuri tar-rispons fiżjoloġiku li jindikaw livell baxx ta' benesseri huma jekk hux il-livell mkejjel huwa 'l bogħod mill-livell mormali jew jekk it-tul ta' ħin ta' dak il-livell alterat huwa sinifikanti.

F'każijiet fejn jinħtieġu testijiet iktar fil-fond biex jiġi ddeterminat jekk metodu ta' l-insib jilħaqx l-istandards jew le, jista' jsir kejl iktar fil-fond ta' l-*electroencephalogram* (EEG), tal-*visual evoked response* (VER), u tas-*sound evoked response* (SER).